

ALEKSANTERINLIITTO

Aleksanterinliitto ry
Lehtovuorenkatu 6 A 18
FI-00390 Helsinki, Suomi

Y-tunnus 3418484-8

www.aliitto.fi

Lausunto Sisäministeriölle

Asia: Aleksanterinliiton lausunto 15.3.2024 luonnoksesta (VN/5349/2024), jolla hallituksen esittäisi poikkeuslakia väliaikaisiksi toimenpiteiksi ns. välineellistetyn maahantulon torjumiseksi

Me, yhteisö Aleksanterinliitto ry, haluamme kiittää sisäministeriötä siitä, että meitä on pyydetty lausumaan näkemyksemme osaltamme edustamillemme jäsenillemme ja kannattajillemme tärkeässä asiassa, sekä siitä että kestävämpään itärajan täyssulkuun haetaan vaihtoehtoisia ratkaisuja. Yhteisönä pidämme tärkeänä sellaisen kestävä ratkaisun kehittämistä, jossa otetaan huomioon sekä Suomen sisäinen turvallisuus rajatilanteesta johtuen että humanitaariset seikat.

Sidosryhmän kuvaus

Meille on tärkeää, että lakimuutosten valmistelussa otetaan huomioon seuraavien väestöryhmien tilanne ja arka asema nykyisessä tilanteessa jossa itäraja on ollut jo suljettuna osittain tai kokonaan neljä kuukautta (kaikkia näitä ryhmiä emme suoraan edusta):

- 1) Suomen kansalaiset ja asukkaat, joilla on sukulaissuhteita Venäjälle: ihmiset, jotka joutuvat käymään Venäjällä aika ajoin esimerkiksi auttaakseen iäkkäitä sukulaisiaan tai järjestääkseen heidän hautajaisiaan, sekä perheet, joissa osa perheenjäsenistä asuu Suomessa ja osa Venäjällä;
- 2) Kansalaiset, jotka saavat terveydenhoitopalvelut ulkomailta: henkilöt, jotka ovat aloittaneet lääketieteellisen hoidon Venäjällä tai Suomessa ja kohtaavat vaikeuksia hoidon loppuun saattamisessa liikkumisrajoitusten vuoksi;
- 3) Suomessa asuvat henkilöt, harjoittavat laillista liiketoimintaa Venäjällä: ne, jotka joutuvat käymään Venäjällä säännöllisesti juridisten asioiden, kuten omaisuuden hallinnan tai oikeudellisten menettelyjen, vuoksi;
- 4) Yrittäjät, jotka ovat menettäneet tulonlähteensä rajojen sulkeutumisen vuoksi: henkilöt, joiden liiketoiminta lakkautui tai jotka joutuivat työttömiksi ja myymään omaisuutensa;

ALEKSANTERINLIITTO

Aleksanterinliitto ry
Lehtovuorenkatu 6 A 18
FI-00390 Helsinki, Suomi

Y-tunnus 3418484-8

www.aliitto.fi

- 5) Suomessa asuvat eläkeläiset ja niiden perheenjäsenet: henkilöt, jotka joutuvat matkustamaan Venäjälle hakemaan eläkettä, koska pankkiyhteydet Suomen ja Venäjän välillä eivät toimi ja niiden eläkkeestä Suomessa vähennetään Venäjältä saatavaa eläkettä vastaava rahamäärä;
- 6) Suomalaisten koulutuslaitosten venäläiset opiskelijat ja heidän vanhempansa: henkilöt, jotka rajoitusten vuoksi on estetty näkemästä toisiaan sekä antamasta lapsille näiden tarvitsemaa tukea, ml. rahatukea pankkiyhteyksien katkeamisen vuoksi;
- 7) Kiinteistön omistajat: ne, jotka omistavat kiinteistön toisessa maassa ja kohtaavat vaikeuksia kiinteistönsä hallinnassa ja ylläpidossa liikkumisrajoitusten takia;
- 8) Perhesyistä muuttaneet: henkilöt, jotka ovat muuttaneet toiseen maahan perhesyistä (esimerkiksi perheenyhdistämisen kautta), ja jotka nyt kohtaavat vaikeuksia liikkumisrajoitusten vuoksi;
- 9) Ihmiset, jotka kiistattomasti tarvitsevat turvapaikkaa ml. venäläiset poliittiset pakolaiset, Venäjältä saapuvat ukrainalaiset pakolaiset ja niin edelleen;
- 10) Muut väestöryhmät, joille itärajan pidempiaikainen sulkua aiheuttaa ongelmia (tähän ryhmään kuuluvat kaikki muut henkilöt, jotka kärsivät liikkumisrajoitusten aiheuttamista vaikeuksista).

Rajavartiolaitoksen laskelman mukaisesti¹ itärajanylittäjien määrä on ollut suhteellisesti suuri (noin 1,5 miljoonaa rajanylityskertaa vuonna 2023): tilanne itärajan sulun jälkeen ei ole muuttunut ja edelleen Suomen kansalaisilla, asukkailla sekä muilla henkilöillä on tarve käyttää itärajan rajanylityspaikkoja.

Yleisenä kommenttina

Mielestämme paras ratkaisu olisi avata itäraja, edes osittain, olemassa olevan lainsäädännön puitteissa. Nyt esitetty poikkeuslain luonnos tuo esille ristiriitaisia ajatuksia.

¹ <https://tulli.fi/tilastot/taulukot/logistiikkatilastoja>

ALEKSANTERINLIITTO

Aleksanterinliitto ry
Lehtovuorenkatu 6 A 18
FI-00390 Helsinki, Suomi

Y-tunnus 3418484-8

www.aliitto.fi

Lakiehdotuksen myönteiset näkökohdat

Yhtäältä ehdotettu laki *voisi* tuoda jonkinlaista helpotusta itärajan täyssulkuun, joka aiheuttaa yllä kuvaamme kaltaisia ongelmia usealle ihmisryhmille. Tätä pidämme erittäin positiivisena.

Lakiehdotukseen liittyvät huolenaiheet

Toisaalta tunnistamme poikkeuslain luonnoksessa ihmisoikeuksien näkökulmasta ongelmallisia kohtia liittyen turvapaikanhakijoiden käännättämiseen. Olemme huolissamme siitä, ottaako Suomi poikkeuslain mahdollisesti säätämällä askeleita pois vaalimastaan arvokkaista oikeusvaltioperiaatteista. Oikeusministeriön määritelmän mukaisestikin ”oikeusvaltio tarkoittaa sitä, että kaikki julkinen valta toimii lainsäädännön asettamissa rajoissa, kunnioittaa demokratiaa ja perusoikeuksia sekä on riippumattomien ja puolueettomien tuomioistuinten valvonnassa”.

Lakiluonnoksen ja sen perusteluiden joidenkin yksityiskohtien osalta lausumme seuraavaa:

1. Kohtaan 1.1 toivoisimme *”välineellistetty maahantulo”* termin määrittelyä.
2. Kohtaan 4.2.4 *”Liikkumisvapaus, oikeus työhön ja elinkeinovapaus”*: toivoisimme harkittavan lisäyksiä ja tarkennuksia:
 - a. toivoisimme, että kerrotaisiin, ketkä ovat henkilöitä joille rajanylitys sallitaan tämän poikkeuslain voimassaolon aikana;
 - b. kohtaa: "esimerkiksi Suomessa asuvan henkilön perheenjäsen asuu ulkomailla" toivoisimme tarkennettavan muotoon: "esimerkiksi Suomessa asuvan henkilön perheenjäsen *tai sukulainen* asuu ulkomailla"
 - c. kohtaan: "Ehdotetulla sääntelyllä olisi positiivisia vaikutuksia myös muiden kuin turvapaikanhakijoiden omaisuuden suojaan, uskonnon vapauten ja oikeuteen työhön" toivoisimme tarkennusta seuraavasti: "oikeuteen työhön, *opiskeluun, mahdollisuuteen käydä kiinteistöissä*".
3. Kohtaan 5 *”Muut toteutusvaihtoehdot”* toivoisimme uuden osion lisäämistä, jossa käsitellään tilanteen ratkaisemista naapurimaiden välisillä neuvotteluilla.

ALEKSANTERINLIITTO

Aleksanterinliitto ry
Lehtovuorenkatu 6 A 18
FI-00390 Helsinki, Suomi

Y-tunnus 3418484-8

www.aliitto.fi

Lakiluonnoksen tekstiin toivomme seuraavia muutoksia

2§ ”Tätä lakia sovelletaan ulkomaalaisen maahantuloon, maasta poistamiseen ja kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen vastaanottamiseen tilanteessa, jossa vieras valtio tai muu toimija pyrkii vaikuttamaan Suomeen maahantulijoita hyväksikäyttämällä.”

Toivoisimme täsmennyksien lisäämistä sen osalta, mitkä ovat kriteerit sille, että vieras valtio tai muu toimija yrittää vaikuttaa Suomeen? Välineellistetyn maahantulon määrittely, aiempien tapausten analysointi ja ylireagoinnin välttäminen on mielestämme tärkeää. Mielestämme ne pitäisi kirjata lakiin.

4§ ”Valtioneuvoston yleisistunto voi päättää rajoittaa kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten vastaanottamista rajatulla osalla Suomen valtakunnanrajaa ja sen välittömässä läheisyydessä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan.”

Tämän osalta toivoisimme tarkennusta siihen, mitä tarkoittaa ”osa Suomen rajasta”, entä voiko se koskea merirajaa?

4§ jatkuu ”1) on tieto tai perusteltu epäily siitä, että vieras valtio tai muu toimija pyrkii vaikuttamaan Suomeen maahantulijoita hyväksikäyttämällä;”

Tämän osalta toivoisimme lakitekstiin seuraava muutos: ”on vahvistettu ja julkisesti saatavilla oleva tieto² siitä, että vieras valtio tai muu toimija pyrkii vaikuttamaan Suomeen maahantulijoita hyväksikäyttämällä;”

4§:n jälkeen ehdotamme myös lisäämään vielä yhden uuden pykälän:

Lain voimassaolon aikana ei ole edellytyksiä rajanylityspaikkojen sulkuihin turvapaikanhakijoiden määrästä riippumatta. Turvapaikka-anomuksia vastaanotetaan ainakin yhdellä Venäjän vastaisen maarajan ylityspaikalla. Muille kuin turvapaikanhakijoille rajanylityksen mahdollisuus kaikilla itärajan ylityspaikoilla jatkuu lain voimassaoloaikana.

Toivoisimme 6§:än lisäystä, että jos 4§:n mainitut olosuhteet katoaisivat lain voimassaoloaikana niin lain voimassaolo päättyisi välittömästi.

² Pykälän 31 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1024 avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä mukaan.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32019L1024>

ALEKSANTERINLIITTO

Aleksanterinliitto ry
Lehtovuorenkatu 6 A 18
FI-00390 Helsinki, Suomi

Y-tunnus 3418484-8

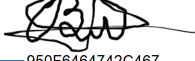
www.aliitto.fi

Yhteenveto

Kehotamme oikeusvaltion periaatteiden mukaiseen kompromissiin, joka mahdollistaa samanaikaisesti:

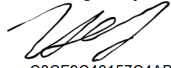
- Suomen turvallisuuden takaamisen,
- Rajan avaamisen henkilöille, joilla on asianmukaiset asiakirjat,
- Ihmisoikeuksia koskevien kansainvälisten sopimusten noudattamisen.

Kunnioittaen,
Aleksanterinliiton puolesta

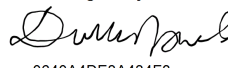
DocuSigned by:

950F6464742C467...
3/25/2024

Rostislav Vladimirskiy
Hallituksen puheenjohtaja

Hallituksen jäsenet:

DocuSigned by:

C8CF9C46157C4AB...
3/25/2024

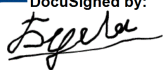
Ivan Deviatkin

DocuSigned by:

0640A4DE3A434F8...
3/25/2024

Alexei Dmitriev

DocuSigned by:

773E97CE50E1432...
3/25/2024

Pavel Chernov

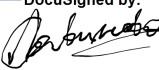
DocuSigned by:

E637BBA053CD48E...
3/25/2024

Alexey Bulavtsev

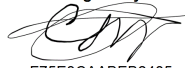
DocuSigned by:

C1E0DCC3800240F...
3/25/2024

Alexander Kiselev

DocuSigned by:

B0370DD8D8F14DF...
3/25/2024

Elena Savinova

DocuSigned by:

F75E3CAABEB2485...
3/25/2024

Sergei Tiutiunik

DocuSigned by:

F547358DC4FB459...
3/25/2024

Ekaterina Marova